

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Obiectum scientiæ habitualis quoad cæteras explanatur conditiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

alicuius, quæ de eo possit, debeatque fieri, hunc in modum suadet. Aut de Petro, v.g. demonstratur esse animal rationale, esse admiratum, esse risibile, &c. & cum hæc prædicata communia non conueniant magis ipsi, quam cuius alteri homini, haud est, quod ea propter instituantur scientia de illo, & non potius de homine, vt sic, quod aiunt: quamobrem, etsi subiiciatur Petrus demonstrationi, non tamen scientificæ, & doctrinali: aut de eo demonstratur, quod sit hoc animal rationale, hoc admiratum, hoc risibile, &c. & cum hæcceitas addita ex parte huiusmodi prædicatorum non explicet clarius Petrum penes rationes communes, quas contrahit, vt per se dilucet, nec etiam quoad eius singularitatem, ac differentiam numericam eo, quod hanc semper confusè, ac nunquam clarius, quam antea cognoscamus, non est certè, quod harum demonstrationum singularibus constantium terminis habeatur in scientiis ac facultatibus ratio: proinde non est, cur hoc etiam ex capite Petrus, vllumve aliud indiuiduum sit obiectum alicuius doctrinæ, cadatve sub demonstrationem, saltem scientificam.

25 Obiicies tamen primò de Deo esse Theologiam, & Metaphysicam ex parte, quamuis non ex toto: Deus autem est summè singularis, & nequaquam vniuersalis: perperam ergo constitutum est à nobis obiectum scientiæ oportere esse vniuersale. Confirmabis argumentum: Deus haud cadit sub diuisionem, vel definitionem: non sub illam, quia cum sit indiuiduus, & singularis non habet inferiora, in quæ possit diuidi, non sub hanc, quia cum sit infinitus, quæ finiri à nobis potest: nullo ergo iure paulò supra indiuidua reiciamus à scientiis, propterea quod non cadant sub diuisionem, aut definitionem.

26 Respondeo sermonem nobis esse, non de scientia diuina, sed de humana, aliarumque rerum à Deo creatarum, aut creabilium: vnde argumentum factum nullam nobis facessere difficultatem. Eius autem confirmatio haud habet plus ponderis: nam Deus sub diuisionem cadit, non quæ ipsum diuidat in inferiora; atque rationem aliquam superiorem in eum, & aliud dispescat, hoc pacto ens, vel est à se, vel ab alio, aut ens aliud est infinitum, aliud finitum: quod autem Deus sit infinitus reipsa, non tollit, quominus finiatur intentionaliter, & extrinsecè ab intellectu nostro eum per genus, & differentiam explicante, atque his duobus terminis omnes eius perfectiones cohibente. Ita quod sit reipsa simplex, & indiuisibilis haud obest, quominus intellectus in plures eum discindat formalitates.

27 Obiicies secundò, Astrologiam, quæ haud dubiè est scientia, eaque nobilissima esse de his numero syderibus, tum fixis, tum etiam errantibus, videlicet sole, luna, venere, arcturo, &c. item de his numero cælis, nimirum stellato, glaciali, ac primo mobili, & aliis: ergo, &c. Respondeo, in primis hoc argumento id tantum conuinci, scientiam esse interdum de indiuiduis, non vero quod ea non sit, vt plurimum de vniuersalibus: quæ etiam solutio potest, ac debet adhiberi argumento superiori.

28 Secundò respondeo, sensum assertionis nostræ esse, quoties obiectum est reipsa multiplex, haud obici vlli penes indiuidua, in quæ funditur, sed potius penes rationem communem ab omnibus abstractam: idque iure merito: cum enim non possimus, quæ sunt mentium nostrarum angustia, singula distinctè scire, totamque eorum collectionem completi, nec sit posterior ratio, ob quam de vniuersis, quam de aliis instituat scientia, æquum est, vt de nullis sit, sed potius de sola ratione vniuersali ab eis abstracta, & cunctis communis. Hoc autem non est negare, scientiam esse aliquam.

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

do de singularibus, sed potius adstruere esse de illis, quoties non multiplicantur infrà eandem speciem. Quocirca, quod obiicitur de indiuiduis Astrologiæ subiectis, necnon quod paulò antè de Deo, non faciunt aduersus doctrinam nostram rectè intellectam.

29 Ex his constat, ita scientiam non esse de singularibus vno sensu, vt alio, alioque superius explicato eis incumbat: necnon etiam, quia Petrus, v.g. (par autem est ratio cuiusvis alterius indiuidui) etiam si non cadat prout talis sub definitionem, diuisionem, aut demonstrationem scientificam, ac certè iis subiicitur, quatenus est homo, & penes rationem hanc communem, aliasque plures in se imbibitas, & intimè clausas.

C A P V T III.

Obiectum scientiæ habitualis quoad ceteras explanatur conditiones.

30 Dicendum est primò, obiectum earum adæquatè sumptarum, siue quod perinde est, cuiusvis scientiæ totalis esse debere ens reale. Ita communiter scholastici, præsertim vero Auerfæ quæst. 26. Logicae sect. 4. §. ex his dicendum. Ac facili negotio suadet. Namque Metaphysica, Physica, Geometria, Astrologia, Medicina, & ceteræ scientiæ reales haud dubiè circa ens reale occupantur, vt singulas consideranti clarebit. Idem etiam visere est in Ethica, Rhetorica, & aliis facultatibus practicis: & quod attinet ad Logicam, de qua sola potest esse dubium, non ens rationis, sed reale ei subiici probatum est à nobis tom. 1. philosoph. lib. 2. tract. 1. & 2.

31 Rursus idipsum probatur ex Aristotele lib. 4. met. cap. 1. vbi sic ait: *Et scientia quadam, quæ contemplatur ens, quæ ratione est ens, & ea, quæ huic per se insunt. Hac autem nulla est earum, quæ in parte dicuntur. Nulla enim ceterarum de ente, quatenus ens est, vniuersè agit, sed partem eius aliquam singula abscindentes id, quod ei accidit in illa contemplantur, vt Mathematica scientia.* Quali censcat ens reale vt sit subiectum, siue obiectum præcipuum metaphysicæ, & entia particularia ceterarum facultatum particularium.

32 Dicendum est secundò: quamuis obiectum scientiæ totalis, siue ad quod tota ea refertur, cuiue attribuitur, esse oporteat ens reale; ac eius attributa esse posse non entia. Ita in Dialectica de ente rationis disputatur, an ad eam velut subiectum pertineat: in metaphysica, quænam sit essentia, qua gaudet, & per quam enti reali opponitur: ibidem etiam de negatione, & priuatione, & quæ sit vtriusque quidditas: in Theologia etiam discipatur de variis negationibus, quales sunt, quæ constituunt indiuisiōem, siue vnitatem diuinam, & iuxta nonnullos malitiam peccati, & alios id genus conceptus. Quis autem non videat, entia rationis commentitia, & priuationes, ac negationes esse non entia positivè, aut saltem præcisiuè? Confirmatur: id potest sub scientiam aliquo modo cadere, de quo aliquid demonstrari, certove, & euidenter cognosci valet: eiusmodi autem esse non entia, est luce clarius. Atque iuxta hanc secundam assertionem intelligendus est Fonseca lib. 6. metaph. cap. 1. quæst. 1. sect. 6.

33 Dicendum est tertio cum Auerfæ loco nuper citato, obiectum scientiæ, certitudinis, & euidentie totalis haud debere esse substantiam, sed multoties esse

T t accidens.

accidens. Etenim Logica discuit actus intellectus, eorumque veritatem formalem, ethica actus moraliter bonos, medicina sanitatem, Mathematica quantitatem continuam, Arithmetica quantitatem discretam. Hæc autem obiecta, ut aliis superfedeam, sunt accidentia, & non substantia. Ratio autem à priori est: quia etiam accidenti non minus, quam substantia conuenit, ut possit diuidi in inferiora, ut eius natura per definitionem explicetur, ut denique eius de eo passionibus per suam demonstrantur essentiam, & è conuerso.

34 Quod autem ait Aristoteles 6. metaphys. capite 2. scientiam non esse de accidentibus, id intelligendum est, non quasi entia in alio, & minime substantialia, de quibus solis quaestio, excludat à scientiis, sed ita, ut loquatur de solis euentis fortuitis, & qui contingenter accidunt: hoc autem haud est adstruere, obiectum scientiæ debere esse substantiam, sed oportere esse necessarium. Deinde quod 7. metaph. text. 18. tradit, definitionem haud esse nisi substantiæ, non obstat. Præterquam enim, quod sciri possunt res aliter, quam per definitionem, id est per diuisionem, ac demonstrationem, certè substantia loco nobis obiecto accipitur transcendentaliter, & prout est idem, atque essentia, & quidditas: hac autem ratione non opponitur accidenti, nec cadit in præsentem quaestionem, ad eamve magis facit, quam vinum in Cereris sacris.

35 Dicendum est quartò aduersus aliquos, quos tacitis nominibus refert, ac refellit Auerſa ubi supra §. tertio dixerunt euidentiæ, ac certitudinis scientiæ obiectum haud oportere esse creatum, sed potiùs creatorem sub eas cadere. Id constat ex Theologia, quæ quia est de Deo, ita nuncupatur: id etiam liquet ex Metaphysica, quæ bona sui parte est de Deo, ut lumine naturæ cognoscibili. Qui contra sentiunt eo vtuntur argumento, quod scientia sit cognitio rei per causam, Deus autem sit prima causa, & independens ab omni alia. Verum præterquam, quod scientia, & certitudo, ac euidentiæ eius propria hic latius sumatur, nec tantum pro ea, quæ est à priori, siue per causam, sed pro illa etiam, quæ est à posteriori, aut per quoduis aliud medium; imò etiam pro ea, quæ est omnino immediata, & per definitionem, aut diuisionem seorsim ab omni argumentatione habita; id statuendum est multa cognosci de Deo per causam, si minus realiter, at saltem virtualiter, ac ratione talem: quo pacto ex illius essentia, quæ est esse ens à se, eius infinitas, & aliæ proprietates de eo demonstrantur à priori: quinetiam eodem modo vna eius attributa ex aliis inferuntur, ac de eo concluduntur, ut v. g. ex immutabilitate, quod sit æternus, & ex eius intellectu perfectissimo, quod sit voluntate præditus.

36 Quintò dicendum est cum Scoto in 1. distinct. 3. quaest. 1. aduersus Caietanum capite 10. de nominum analogia, & alios Thomistas obiectum scientiæ, siue certitudinis, & euidentiæ totalis, id est ad quod ea tota refertur, & attribuitur si sit terminus communis, semper esse vniuocum, ac nunquam analogum. Nam si quod esset analogia præditum, maxime ens in communi, quo de agitur, veluti subiecto in Meta-

physica: at quod illud non sit analogum, sed potiùs vniuocum, colligere est ex dictis supra lib. 5. huius operis tract. 2.

37 Sextò denique dicendum est cum Fonseca 4. met. cap. 1. quaest. 1. lect. 3. & 6. metaphys. cap. 2. quaest. 1. Caietano tom. 3. opusc. tract. 4. Suesiano 6. metaphys. disp. 5. & aliis multis, certitudinem, & euidentiæ scientiæ esse posse de ente per accidens, vel per aggregationem: tum quia huiusmodi ens suas habere potest passionibus, quæ de illo à priori possunt demonstrari: tum etiam, quia Dialectica considerat veritatem formalem actuum intellectus ex his, & obiectis, vel sapè, vel semper per accidens coalescentem, Ethica actuum voluntatis bonitatem moralem, eis haud raro extrinsecam, & ex multarum circumstantiarum cumulo resultantem, Arithmetica numerum, Musica numerum sonorum, perspectiua quantitatem visualem, Politica rem publicam, Militaris exercitum, Architectura ædificium.

38 Enimverdò Socraticis præcisè docet, haud posse dari de ente per accidens scientiam, siue euidentiæ, aut certitudinem vllius facultatis propriam: Auerſa supra citatus ait, scientiam, saltem perfectè vnā de tali ente haud reperiri. Pro quorum sententia obijciens Aristotelem variis eam in locis insinuare. Ceterum responderi debet iis locis philosophum intelligere nomine entium per accidens, quæ excludit à scientia solos euentus contingentes, & fortuitos. Obijciens secundò; ens per accidens haud posse definiri. Verum super id, quod possit res aliter, quam per definitionem sciri, longè probabilius est, aggregatum per accidens strictè posse definiri, ac per genus, & differentiam explicari, ut ex professio à nobis demonstratum est in Dialect. lib. 9. tract. 3. cap. 1. ubi etiam testimonio Aristotelis, ac B. Thomæ, aliisque argumentis in contrarium adductis factum est satis, & cumulatè.

39 Obijciens tertio; scientiæ vnitatem desumi ex obiecto: hoc ergo si sit per accidens, & imperfectè vnum, quò contra poterit illa esse per se, & perfectè vna: ut ergo talis sit, ens per se vnum necesse est sibi præstituat. Verum in primis scientiam totalem esse vnā per accidens tract. 3. huius libri ostensum est: quorsum ergo in eius obiecto maior requiratur vnitatis? Rursus secundò: fac eam esse vnā per se: certè non propterea debet eius obiectum ita esse vnum. Namque illa est iuxta aduersarios vna à parte rei, & eius obiectum vnum per intellectum sapissimè, & non tam singulare, quam vniuersale. Deinde, quod hinc sequitur, illa secundum contrarios est vna per se, & eius obiectum est vnum quid per accidens, si minus quoad partes, actuales, ut exercitus, aut domus, at quoad potentiales, & subiectiuas, quas per intellectum, & extrinsecè tantum vnitatis inuoluit, ut ens in communi, quod prout complectens omnia entia discuit Metaphysica, & ens mobile, quod prout cohibens omnia motui, ac mutationi subiecta Physici negotij est. Haud ergo requiritur in obiecto scientiæ perfectè, & per se vnius (ut hanc ei proprietatem disputandi gratia permittamus) tanta vnitatis, quanta est in ipsa scientia, adeoque non, ut eius more sit per se vnum.